

Дослідники відмічають, щоб будь-яка діяльність увійшла в повсякденний побут індивіда, щоб він міг досить постійно виділяти з часового бюджету певний період, а сама діяльність вилася б в просторі, а не тільки в його думках і мріях.

Сучасні умови життя впливають на організм людини фізично, біо- хімічно, біологічно, вони призводять до захворювань, які розповсюджені у суспільстві (невроз, втрата апетиту, втомленість, головний біль, втома, і т.д.).

Відтак, в основу “здорового способу життя” слід покласти ряд основних принципів: - носієм “здорового способу життя” – є людина як особа діяльна і в біологічному, і в соціальному відношенні; людина виступає як єдине ціле, в єдності біологічних і соціальних характеристик; - “здоровий спосіб життя” сприяє повноцінному забезпеченню соціальних функцій; - “здоровий спосіб життя” створює можливість попередження захворювань.

“Здоровий спосіб життя” – це типова суспільно-економічна формація життєдіяльності особистості, що зміцнює адаптивні можливості організму людини, сприяє повноцінному виконанню соціальних функцій і досягненню активного довголіття, а також сукупність духовних цінностей, реальних видів, форм і сприятливих для здоров'я ефектів для забезпечення оптимального задоволення потреб людини.

Сутність “здорового способу життя” – забезпечення оптимального задоволення потреб людини за умов оптимізації її розвитку, функціонування всіх систем організму у тісному зв'язку з суспільством.

Висновок.

Структура “здорового способу життя” – цілісна єдність предметно-речових основ (духовного, природничого, соціокультурного компонентів). Структура ЗСЖ включає духовний, соціокультурний і фізичний простір розвитку та діяльності людини, як в екологічному так і предметно-речовому просторі, що, в свою чергу, залежить від економічних, промислово-виробничих, агрокультурних та соціокультурних чинників.

Формування “здорового способу життя” – складний системний процес, що охоплює багато компонентів способу життя у сучасному суспільстві і включає основні сфери та напрями побуту людини.

Література

1. Бальсевич В.К. Физическая культура для всех и для каждого. – М.: Физкультура и спорт, 1988. – 208 с.
2. Винограду П.А., Душанин А.П., Жолдак В.И. Основы физической культуры здорового образа жизни. – М.: Физкультура и спорт, 1996.
3. Визитей Н.Н. Образ жизни. Спорт. Личность. – Кишинёв, 1980.
4. Жолдак В.И. Социология физической культуры и спорта. М.: Физкультура и спорт. – Кн. I, 1992.
5. Пістун І., Хобзей С., Березовецький А. Основи безпеки життєдіяльності: Навч. посіб. – Л.: Сполом, 2000. – 159 с.

В.І. СТАХНЕВИЧ

ДО ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті аналізуються деякі проблеми становлення студентської молоді.

В статье анализируются некоторые проблемы становления студенческой молодежи.

Some problems of student youth becoming are analysed by the author

Формування і виховання особистості – багатогранний процес, на який мають вплив як батьки, так і освітньо-виховні заклади, вузи, друзі, професійна та громадська діяльність, розуміння значення виховання високої духовності, виховання волі та емоційної культури і т.д.

Загальноприйнятим є положення про те, що мета навчання та виховання людини у суспільстві полягає у формуванні її особистості, тобто, тих соціальних якостей та цінностей, які включають її у суспільне життя, розкривають здібності та можливості людини.

Комунікативні зв'язки молодих людей відбуваються як у закладі освіти, так і за його межами. Невпевненість у правильному виборі професії та інколи небажання вчитись, відірваність батьківської опіки та нові умови проживання, різний рівень знань і вихованості, наявність у певній частині молодих людей шкідливих звичок, вплив великої кількості розрекламованих низького гатунку "спокус" та перебільшення "чужим та новим", неконтрольований доступ до когось "забороненого" та відкриття завіси на "табу" певним чином впливає на формування їх свідомості світогляду. Життєва позиція особистості включає в себе її орієнтацію у навколишньому світі, в тому числі ціннісну орієнтацію ставлення до людей, установки і спрямованість певних дій, форми способи здійснення цього. Процес формування життєвої позиції особистості охоплює великий комплекс об'єктивних та суб'єктивних умов та процесів, серед яких – засвоєння особистістю певного світогляду, різноманітних знань, соціальних та професійних навичок та вмінь, вироблення переконань, розвиток міжособистісних відносин, залучення її до трудової та громадсько-політичної діяльності.

Серед великого розмаїття проблем, з якими доводиться стикатися в процесі професійного становлення молодій особистості, є також проблема зниження чоловічої домінантності, а підвищення жіночої – оскільки розвинені суспільства переходять до демократичних принципів співіснування. Багатьма вченими відстоюється думка, що жінка і чоловік різні, "різні, але рівні". Ці відмінності обумовлюються не стільки біолого-фізіологічними чинниками скільки соціальними нормами, диктують чоловікам і жінкам різні типи поведінки, внаслідок чого формуються статеві ролі і як часто заважають статеві стереотипи – усталені, стійкі форми сприйняття й оцінки особистісних якостей та поведінки чоловіків та жінок (1, с. 89-105).

У сучасних умовах розвитку суспільства Україна взяла на себе зобов'язання сприяти гендерній рівності та надавати більше можливостей жінкам, подолати гендерну нерівність на всіх рівнях освіти – не пізніше 2015 року, підписавши Декларацію тисячоліття, прийняту ООН у 2000 році.

Тому не дивно, що останнім часом у закладах освіти започатковують нові освітні предметні гуртки, семінари, дискусійні клуби, круглі столи та ток-шоу, де обговорюються як актуальні проблеми молоді, так і перспективи демократичного розвитку України та проблеми участі жінок і чоловіків в них. Цьому в певній мірі сприяє введення таких навчальних дисциплін як "Основні педагогіки і психології", "Психологія управління", "Психологія управління і конфліктологія", "Сімейно-побутова культура", "Етика і психологія сімейного життя", "Вікова та педагогічна психологія" тощо.

У змісті цих курсів відповідна увага відводиться гендерній тематиці, розумінню, зокрема таких понять як "Гендер", "Гендерні ролі", "Статеві ролі", "Статева диференціація", "Гендерні стереотипи", "Гендерна рівність", "Сексизм", "Маскулінність", "Фемінність", "Андрогіні – справжні чоловіки і жінки", "Статеві стереотипи як фактор обмеження жінок", "Статеві стереотипи як фактор обмеження чоловіків", "Специфіка жіночого і чоловічого стилю управління", "Якщо керівник установи – жінка (чоловік). За і проти", "Конфлікти та шляхи їх запобігання", "Психологічні розбіжності між чоловіками і жінками" тощо.

Саме упродовж семінарсько-практичних занять відбувається засвоєння певних знань гендерних норм у вигляді гендерно-рольової соціалізації через навчання певним поведінковим моделям, притаманним даному суспільству.

Знайомлячись, наприклад, з темою "Жіночість. Мужність. Андрогіні – справжні чоловіки і жінки" у студентів є можливість поглибити знання та погляди на статево-типізовані образи ідеальної жінки та справжнього чоловіка, адже самопочуття і самореалізація молодих людей, їх становлення як особистостей залежить від багатьох чинників і найголовнішими з них є характер сприйняття своїх однолітками, протилежною статтю, суспільством.

Цивілізація створила цілу систему поведінкових приписів, взірців, моделей поведінки, які прийняті щодо сильної та слабкої статей в тому чи іншому суспільстві. Соціальні норми, які визначають функції та обов'язки чоловіків і жінок у суспільстві називають статевими ролями. Наявність суттєвих психологічних розбіжностей між чоловіками і жінками підтверджена багатьма науковими дослідженнями. І тому при висвітленні тем "Лідерство", "Лідер від природи чи виховання?", "Чоловік і жінка на виробництві", "Психологічні особливості чоловіків і жінок", "Чоловік-матір (батько) лідер у родині?" ми зупиняємось на питаннях теорій лідерства, чинниках, які впливають на формування активної лідерської позиції особистості в сім'ї та суспільстві. Серед головних психологічних розбіжностей між чоловіками і жінками можна назвати такі:

чоловіки переважають чоловіків щодо вербальних здібностей, швидкості сприйняття, швидкості мислення, в запам'ятовуванні різного матеріалу;

чоловіки відрізняються більшою агресивністю;

чоловіки кращі наочно-просторові здібності, часові орієнтації, розуміння механічних і просторових суджень та ін. [2, с. 97-100].

Задача щодо переваг чоловіків і жінок існує вже упродовж тривалого періоду існування людства. Її завдання не протиставляти одну стать іншій, а у взаємодоповненні. Справа не в перевагах, а в особливостях формування жіночої та чоловічої статі і про це потрібно знати молодим людям – майбутнім фахівцям, так і батькам. Крім того, знання відмінностей психології статі необхідні у знаходженні індивідуального підходу у спілкуванні, у формуванні відповідного ставлення до кожної протилежної статі тощо.

Наприклад (Karap S.J., Makhijani M.I., Fowel G.N.) в своїх працях присвячених лідерству, розглядають дві рівні можливостей для чоловіків і жінок. Намагались і ми перевірити цю тезу на практиці. Вони були опитані випускники щодо майбутнього працевлаштування. На питання "З ким ви хотіли б працювати: керівником-чоловіком чи керівником-жінкою?" Лише 3% опитаних хотіли працювати з жінкою, а решта – немає значення, хто керівник – "чоловік" чи "жінка" – головне в цій особі – компетентність. Переважна більшість (97%) – на цій посаді вбачає лише чоловіка. Жінці, щоб стати керівником доводиться працювати більше, чим чоловікові та вживати різні захисні стратегії.

Таким чином, викладене вище свідчить, що проблема становлення особистості, відмінностей між чоловіками і жінками є складною, стосується як відповідних знань, так і її усвідомлення і застосування в повсякденному глибокого вивчення.

Література

Каран С.В. Особливості чоловіків та жінок в управлінні // Психологія управління. Метод. посібник укладачі: Титов В.М., Стахневич В.І., Свистун В.І., Яшник С.В. та ін. – К.: НАУ, 2002. – 106 с.

Скляренко В., Склепова Л. Особливості у лідерстві чоловіків і жінок / Жінка в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє. Мат. другої міжн. наук.-практ. конф. Україна, Київ, 5-6 липня 2002 р. – К., 2002. – С.97-100.

С. В. ТЕРСЬКИЙ

СЕРЕДНЬОВІЧНІ УКРАЇНСЬКІ ВОДОПРОВИДИ ТА ЛАЗНІ

В статті із залученням письмових та археологічних джерел розглядається генеза та поширення в Україні водопроводу та лазень східного типу на тлі історико-географічної ситуації в Східній Європі XI–XIV ст. Розв'язуються питання історичної топографії та матеріальної культури середньовічного Львова.

В статье на основании письменных и археологических источников рассматривается генезис и распространение в Украине водопровода та бань восточного типа на фоне историко-географической ситуации в Восточной Европе XI–XIV ст. Затрагиваются вопросы исторической топографии и материальной культуры средневекового Львова.

In article with attraction of written and archaeological sources considered the historical aspects of origin and development of aqueduct systems and bath-house in medieval period. Expose of questions of historical topography and culture of medieval Lviv.

Ефективність водопроводу та лазень у середньовічному європейському місті була важливим показником санітарного стану та гігієни. Розвиток цих атрибутів цивілізації в значній мірі залежав від загального рівня культури його населення. Тому у цій статті побіжно аналізується етно-культурна ситуація у середньовічній Україні та робиться спроба розглянути проблему появи водогону та лазень у найбільших містах: Києві, Галичі та Львові через призму їх контактів з цивілізацією Сходу. Адже саме в XIV–XV ст. у цьому відношенні Львів зберігав корінні відмінності від інших міст Польського королівства.

Ці проблеми є відносно новими для української історіографії, хоча у наших сусідів вони досить добре розроблені [1]. У 1930-х рр. певні дослідження стосовно стану розвитку